

עטרת שלום

עלון שבועי טע"י מוסדות קאמרון בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת ותר

בס"ד, עט"ק פרשת יתרו
ט"ז שבט תשע"א - שנה ב' גליון נ"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש			
ירושלים	4:27	5:43	6:21
בני ברק	4:41	5:44	6:17
ניו יורק	4:42	5:45	6:18
קאנאדא	4:30	5:34	6:07
נא לטמור על קדושת הגליון			

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

השם המעלה את הניצוצין כמבואר ממרן הארז"ל (פע"ח שער השבת פ"ח).
 וכל הדבר הקטן שהם חלקי השכינה שנפלו ע"י הפגם בו"ה משם הוי"ה שהוא פגם יותר קטן מפגם בו"ה, ר"ת וכל הדבר, ישפמו ה"ם שפגמים כאלו יכולים ג"כ שאר השופטים לתקן, ע"י שימשיכו את שם מ"ה כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א המתקן את כל העולמות (ע"ח שער התיקון פ"א). ואז והקל מעליך מלתקן לבד את כל החטאים של הדור ולעלות את הניצוצין למעלה למקומם.

אבל מכל מקום צריך להיות ג"כ ונשא אתך שכל מה שתיקנו והעלו את הניצוצין צריכים הם לעלותם אליך וזהו ונשא אתך להשיאם אליך, ומשה יעלהו עד לשרשם העליון, כי תיקון והיחוד העליון שבכל העולמות תלוי רק ע"י הצדיק הדור, כמ"ש מרן הבעש"ט זיע"א, ולכן רק ע"י משה רבינו נעשה התיקון השלם, וזהו שאמר לעיל היה אתה לעם מול האלהים והבאת אתה את הדברים אל האלהים שהשופטים יביאו אליך ואתה תביא את הכול אל האלהים.

וכן יהיה ג"כ לעתיד לבוא התיקון השלם ע"י משה רבינו, כמו שמבואר בתיקון"ז (ק"ב ע"א) וז"ל: דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא (קהלת א ט) מ'ה ש'היה ה'וא ש'היה, ר"ת משה, בב"א.

(רעוא דרעוין תשס"ט לפ"ק)

בכל עת' עת מרמו לשכינה, כמו שמבואר בזה"ק (ח"ב קנה:): וז"ל: בזמנא דישראל משתדלי באורייתא ופקודי אורייתא, ההוא ע"ת רוא דמהימנותא קדישא מתתקנא בתקונהא, ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות, ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול ההוא ע"ת לאו איהו בתקונהא, ולא אשתכחת בשלימו ולא בנהורא. וכדין ע"ת לעשות ליהו"ה וכו', בגין דההוא ע"ת הכי קיימא, או סלקא או נחתא בניניהון דישראל, ע"כ.

וזה שאמר לו יתרו, איך הוא הדרך לתקן את כל חלקי השכינה שנתפזרו בכל אחד ואחד. כדי שיהיה רוא דמהימנותא קדישא מתתקנא בתקונהא, ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות. והוא ע"י תיקון והיה' אתוון שם הוי"ה שיהיה שם הוי"ה בשלימות, והוא ע"י תיקון של שני סוגי חטאים ופגמים, אחד הוא חטאים ועוונות שפוגמים ו"ה משם הוי"ה, והשניה הוא חטאים שפוגמים י"ה משם הוי"ה, כמו בעל גאווה שפוגם י"ה משם הוי"ה כמבואר ממרן הארז"ל (שער רוח הקודש תיקון ז).

ולזה אמר 'כל הדבר הגדל יביאו אליך' שמושה רבינו יתקן את כל חלקי השכינה שנפלו להקלי' ע"י מה שחטאו חטאים גדולים שפוגמים בו"ה משם הוי"ה, ר"ת הגדל יביאו, והוא ע"י הגדל' מספר שם מ"ב, שהוא

וּשְׁפָטוּ אֶת הָעַם בְּכָל עֵת וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלַיְךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפָטוּ חֵם וְהַקָּל מִעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוּ אֹתָךְ (יח כב).

אפשר לומר שזה ידוע ממרן קוה"ק הבעש"ט ז"ע (בעש"ט עה"ת פ' לך לך אות לא), שהאדם צריך להאמין בהשגחה פרטיות של השם יתברך, שכל מאורעותיו הן דבר קטן והן דבר גדול, וכן כל דבר ששומע ורואה, הכל הוא בהשגחה פרטיות ואין זה מקרה, ויש לו שייכות לזה הדבר, ולכן ראש הדור ודיין שבאים לפניו אנשים לדין תורה, צריך לידע שהכול בהשגחה, ויש לו שייכות מעין אותו הדבר.

ובזה מבאר אא"ז הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרון ז"ע בספרו הקדוש נוצר חסד (פ"ד מ"ז), דברי חז"ל באבות דרבי נתן (לג א), שכשבאו לאברהם או לדוד המלך, שני בעלי דינים, ואחד אמר שהשני חייב לו מנה, היו הם מוצאים מנה משלהם ונותנים, כי הרי אין שום דבר קטן וגדול מקרה ולא לחנם בא לפניו משפט זה, אם לא שהוא חייב ג"כ בדבר ע"ש.

וזהו שאמר משה ליתרו 'כי יבא אלי העם לדרש אלהים' שזה שבאים אלי דוקא, זה ראיה שיש לי שייכות מעין הדברים שהם באים לדון אצלי, ולכן גם אני חייב בדבר, כי הרי הכול הוא בהשגחה פרטיות.

וע"ז אמר לו יתרו וּשְׁפָטוּ אֶת הָעַם

דברי תורה מרבתינו זי"ע

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כִּהֶן מִדִּין חָתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים וַיָּגוּ (יח א).

פרש"י: מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ולכאורה צריך להבין הרי בנמו' בזכחים (קמו ע"א) איתא ג"כ 'ובא להתגייר', וגם חושבים שם 'מן ובאר', ומפני מה חושב רש"י ז"ל רק קרי"ם ומלחמת עמלק, ולדעתי יש לומר דהגמ' אומר שבא להתגייר, ולכאורה מוהיכן ידע יתרו שמקבלים אותו בגירות, הא קי"ל (יבמות כד ע"ב) אין מקבלים גרות לימות המשיח. והרי אפשר כי גאולת מצרים היא נצחית אשר לא יקבלו אותו לגר, רק התירוץ הוא: קריעת ים סוף, מחמת שהמצריים עוד רדפו אחריהם, ומלחמת עמלק, שמשני דברים הללו ידע שאין גאולת מצרים נצחית, ואין או ימות המשיח ויהיה עוד גלויות.

(פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

וְאֵת שְׁנֵי בָנָיָהּ אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָד גִּרְשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִבְרָתָהּ. וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּילֵנִי מִחַרְבַּב פְּרָעָה (יח ג-ד).

צריך להבין למה לא קרא משה רבינו ע"ה את בנו הראשון על שם הנס והצלה מחרב מפרעה, כי מתחילה הצילו מחרב פרעה, ואחר בא למדין וגר שם. ואפשר לומר מעם הדבר כי משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא כל מה שעשה היה רק לצורך עם ישראל, כדי לגאול אותם מעבדות לחרות ולא היה לו שום כוונה חר"ש לעצמו, וזה איתא במדרשים (מכילתא פ' בא ה) שבמצרים לא היו מלים בני ישראל את עצמם, רק בשעה שיצאו נתן להם הקב"ה שני דמים דם מילה ודם פסח כמו שאיתא בחכמו"ל הקדוש (שמור' ד' ז' ג). והנה כשחזר משה למצרים לא היה בנו אליעזר מהול, ולכן כתוב 'ויבקש המיתו' (לעיל ד כה) ופרש"י למשה לפי שלא מל את אליעזר בנו. ואז בא צפורה וכתתה את ערלת בנה, וזה היה בדרך למצרים. ואם כן יש לומר שבזכות מצות מילה של אליעזר זכו בני ישראל שלא יהיו במצרים יותר מר"י שנים, והרי משה רבינו ע"ה היה נביא וראה הכל עד סוף כל הדורות, ועל זה קרא את בנו השני 'אליעזר כי אלהי אבי בעזרי' ומהו העזרי 'ויצילני מחרב פרעה' היינו 'חרב' הוא מספר ר"י, שע"ג נתן שבח והודאה להקב"ה שבזכות מצות מילה של בנו אליעזר ישבו בני ישראל רק ר"י שנים.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הַהָר (יט ב).

רצה לומר שזה ידוע שעל ידי עבירות שעושים בני אדם גורמים שנפרד שם י"ה מו"ה, ועל ידי תשובה באמת בנקודת לבו הכשרה, אז תשוב ו"ה לגבי י"ה כנודע. לזה אמר כביכול כאן ג"כ 'ויסעו בני ישראל מרפידים' היינו מפרוד שהיו עושין בשם הוי"ה כ"ה עד הנה. 'ויבאו מדבר סיני' נקודה הפנימית שיש בישראל הקדושים, הנמשך נקודה זו עוד מאברהם יצחק ויעקב ושבטי יה, עד מעמד הר סיני, ומשם לקח כל אחד חלקו מנקודה זו. והוא 'ויסעו מרפידים' מפרוד שם הוי"ה כ"ה שהיו גורמין ע"י עוונות שנפרד שם י"ה כ"ה מו"ה כ"ה. 'ויבאו' בשפלות הרוח בעיניו ותשובה שלימה, 'מדבר סיני' שהוא שורש של ענוה ושפלות כנודע. 'ויחננו במדבר' היינו שע"י תשובה שהיו עושין קודם קבלת התורה, גרמו יחודים קדושים, כנודע (לקו"ת נח) מנח נח, שהם יסודות דאו"א. וה"ה כאן גרמו בחניה זו יחוד דלתתא, שהוא 'במדבר' בחינת לאה ורחל, והוא 'ויחן שם ישראל' ז"א קדישין הנקרא ישראל, 'נגד ההר' ה"ר הוא ה' אותיות אלה"ם, ור' הוא שם אלה"ם בריבוע כזה א' א"ל אלה"ם אלה"ם אלה"ם עולה ר', והוא 'הר' שהוא שם אלה"ם בחינת רחל מלכות שמים, ונעשה היחוד פכ"פ, והוא 'נגד' והבן.

(בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַעֲתָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי וַיָּגוּ (יט ה).

פרש"י, אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות. ודע כלל גדול שקבלתי מפי מורי הקדוש מוה"ר רבי אברהם יהושע העשיל ממעזבוש, שכל התחלות קשות (תענית י'), הן לעסק התפלה וקריאת שמע וכל המצות, ולכן יתחיל אדם על פי פשטות, אני יהודי ככל היהודים הפשוטים, ובהכרח לומר הדבורים ולקיים מצות בוראי על פי פשטות וקמנות ובלב נשבר ונמוך עד עפר, ואח"כ יעזור לו הש"י לבוא למדרגות רמות, והמשכיל יבין.

(זוהר ח' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ (יט ה).

'והייתם' מלא בשני יודין. היינו 'והייתם' בשני יצרים (עיין ברכות סא). 'לי' כי גם עם היצר הרע תהיו לי לעבוד בו את עבודת השם יתברך לדבקה בו, וגם יהיה לכם 'סגלה' ואהבה מכל העמים, שיתנו לכם מתנות מבחינות שלהם, כמבואר בוזהר (ח"ב צג). על 'לא תרצח' פסיק מעמא, כמעט וזרח משעיר הופיע מהר פארן (דברים לג ב) המבואר בוזהר (ח"ג קצב). ואם יוקשה לך למה לך כוחות מאומות העולם שהם רע, ולזה אמר 'כי לי כל הארץ' שאין שום מציאות בלתי הש"י והכל ברא לכבודו, והבן היטב כי קצרת.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיִּוָּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן הַמִּצְחָה וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַתִּית הַהָר (יט ז).

אמר דוד (תהלים כו ג) 'אם תחנה עלי מחנה' של קליפות נגה בתאות עולם הזה, 'לא ירא לבי' שאני דרכי לקדש עצמי מאוד בהנאות עולם הזה, ולזה 'אם תקום עלי מלחמה' לעבור עבירה, 'בואת אני בוטח' בואת המחנה, אם במותר לי נאסור לי, באסור לי על אחת כמה וכמה, ולזה דבר זה שאני מקדש עצמי בהיתר מסייע לי שלא אעבור עבירה חלילה, עיין ליקוטי תורה ותבין. ולזה 'ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה' שנתפשמו מקליפות נגה בהתפשטות הגשמיים, וזה מרומז בוזהר (ח"ג עה): 'והיה מחניך קדוש' גופא דבר נש איקרי מחנה, לקדש הגוף הבא מכתנות עור משכא דחוויה נגה.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ וַיָּגוּ (כ).

דע אחי, כל אלהי נכר שורש מומאתן הוא הגאווה. לי יאורי ואני עשיתי (יחזקאל כט ג). ויש מין גאווה הכנעה גדולה, שמכניע עצמו, ובקרבו ישים ארבו לומר שאין כמוהו, אלא שיש לו גם מדת ענוה גם כן, נוסף על גדלותו, והוא עבודת פֵּעוּר, קליפה קשה מאוד ומאוד, שלא יכול להכניע אותו, אלא משה רבינו שהוא עניו אמיתי דקדושה. וכל עבודת אלהי נכר יש בשורש הגאווה. מלך עליון יעזור לנו למדת אמת, וישמרנו.

(אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (כ ח).

רצה לומר זאת אמר הקב"ה כביכול לישראל 'זכור את יום השבת' שבת מלכתא שכינה הקדושה, 'לקדשו' שלא יגיע לה שום פגם של תחתונים. והוא מה שאמרו רז"ל (ראש השנה כז) זכור ושומר בדבור אחד נאמרו. הכוונה כי 'זכור ושומר' עולה כמנין 'ישראל' ורח"ל, שהם יחוד זו"ן כנודע. וזה מרמזים לנו חז"ל זכור ושומר בדבור אחד, ביחוד אחד נאמרו, וזה נעשה ע"י שבני ישראל מקדשים את השבת והבן.

(בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דיני חליצת התפילין. סימן כח

ב. תפילין של ראש חולץ מעומד^א, ומניחם בכיס זה אצל זה כחתן אצל הכלה שלו^ב:
ג. אין לכרוך הרצועה על התפילין אלא לצורך הידוק היו"ד^ג:

~~~~ מסגרת השולחן ~~~~

הקפידא היא על הבתים עצמם אבל לא על הצדדים דהיינו על התיתורא. רבינו מוסיף כשמקפל התפילין לא יכרוך הרצועות גם על התיתורא, דהתירו לכרוך על התיתורא רק לצורך הידוק היו"ד, כדלעיל סימן כז ס"ב. לכן נהגנו לגלול הרצועות של יד בפני עצמו כעין גלגל ומניחם תחת הקציצה, ובשל ראש מניחים הקשר תחת הקציצה וכופלים הרצועה המקפת את הראש על המעברתא מלמעלה, באופן שתצא לחוץ מכאן ומכאן, ועל הרצועה הכפולה היוצאת לחוץ כורכים את מותר הרצועות בעגול, כדי שתיראנה ככנפי יונה, כדאיתא בספר מטה משה בשם ספר המוסר מובא במג"א שם - נהגו לכרוך ככנפיים על שם כנפי יונה. והיינו עפ"י מעשה דאלישע בעל הכנפיים בגמ' שבת (דף מט.).

א. שר"ע ס"ב - צריך לחלוץ תפילין של ראש מעומד (מערכת האלהות). וכ"כ בפע"ח תפילין פ"י ובשעה"כ תפילין סוף דרוש ה'.

ב. שר"ע ס"ב - ויניח בתיק של ראש ועליו של יד, כדי שכשיבא להניחם יפגע בשל יד תחלה. ובמג"א סק"ד כתב - מ"מ נראה לי דמשום הכי נהיגי עלמא להניחם זה אצל זה, ומ"ש כאן ועליו פ' שיתנו קצת לצד מעלה. ובברכ"י סק"א כתב - ומנהגנו כמ"ש הרב מג"א שהכיס רחב ומונחין זה אצל זה. ודלא כהב"ח והט"ז, מובא במשנ"ב סק"ז.

ג. המג"א סק"ד כתב בשם ספר גליא רזיא - אין להניח הרצועות על הבתים וכו', ומ"מ נראה לי דברצועות כיון דאפשר להניחם על הצדדן אסור להניח למעלה. עיין בפמ"ג שם שכתב דעיקר

מעשה אבות

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ (כ ח).

מכתבים עם רבינו בשו"ת מהרי"א הלוי ח"ב סימן קד קטו), שיסע לקאמרנא לאביו הקדוש, שיעשה לו טובה בעולם העליון. ושאל אותו, מפני מה אינו בא ישר בחלום לאביו, והשיבו שלא נתנו לו עתה רשות לבוא ישר לאביו.

וכך הוה, שהרב הגאון מלובוב, נסע תיכף ביום ראשון לרבינו בקאמרנא, וכאשר פתח הפתח ועדיין לא אמר לו כלום, אמר לו רבינו: ידעתי, וכבר עשיתי לו טובה בעולם העליון. כאשר שמע זאת וראה בעיניו את רוח הקודש אצל הצדיקים, תיכף ישב וכתב פיתקא ומסרו לרבינו עם פדיון נפש כנהוג.

וזה מה שכתב בתשובה לרבינו בשו"ת שלו בסימן ק"ד, וז"ל: יום ב' ה' תמוז תרכ"ז לפ"ק לכו. אל כבוד האי גברא רבא ויקרא, אספקלריא המאירה, ידיד ד' וידיד הבריות, תל תלפיות, הרב הגאון, אור יקרות וקיפאון, תפארת ישראל והדרו, נורו ופארו, צדיק יסוד עולם, לפנינו נגלו כל תעלומות גלוי ונעלם החסיד והעניו כקש"ת מו"ה יצחק יהודה יחיאל נ"י, אוה למושב לו עיר קאמרנא יע"א

שלשלת קאמרנא

לרבינו הקדוש רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא זי"ע נפטר על פניו בנו הגה"ק רבי אלכסנדר זצ"ל בדמי ימיו בעיר לבוב בשבת קודש י"א מבת תרי"ט, ורבינו התאבל עליו מאוד, וזהו מה שכותב עליו רבינו בהקדמתו לפירוש המשניות וז"ל: מסרתי לבני חביבי (יהוד הדיקנא, ועוד כמה יהודים שראוי לכוון בשעת ההסתלקות מן העולם ע"ש) איזה ימים קודם שנסע ממני לעיר לבוב ששם נסתלק, וכך הוה שנפטר בשבת שחרית בזמן קריאת שמע, י"א מבת שנת 'שלח מלאך לפניך', ועשה כאשר צויתי עליו, ומסר נפשו במהרה, ולבי דוה עליו מאוד ע"ש.

ומסופר שביום השבת כאשר נסתלק בנו הנ"ל, בא צפור ודפק בחלוננו של רבינו, וציפצף בפיו, אמר רבינו: רשע, אני יודע מה אתה בא לבשרנו מפטירת בני, ולמה אתה מבשרנו בשורה רעה, לצער אותי בשבת, ולכמל ממני עונג ושמחת שבת קודש.

ומסופר שכלילה שאחר הסתלקותו של הרה"ק רבי אלכסנדר, בא בחלום להרב הגאון הגדול רבי יצחק אהרן איטינא זצ"ל אבד"ק לבוב (שהיה לו חילופי

מכתב שלום

כבוד מערכת עטרת שלום מפיצי תורת קאמרנא בדורנו

הלכה זו, ועדיין צ"ב טעמא דמילתא, ואעפ"כ כשכתב לחלוק כאן על דברי הרמ"א לא הביא דברי האריז"ל הללו, ובהכרח כי לא איירי הרמ"א כלל מדין זה, אלא מדין כיוסין כל עוד שהתפילין מונחין עליו, ונראה כי אגב חורפיה דהמהדיר לא דק.^א

וכאן המקום אתנו להכיר טובה לבעל המהדיר שמאיר נתיבות פסקי רבינו המהרי"א זיע"א ומקור דבריו בבקיות נפלאה, אשר מן הידוע כי בספר הקדוש שולחן הטהור הראה לן המחבר גאונתו העצומה בכל מכמני תורה בנגלה ובנסתר בבחיורת עצומה, אמנם דא עקא כי ברוב הפעמים סתם משנתו ולא הראה מקור דבריו, אבל בהארת המהדיר יתבארו הדברים באופן נפלא, יהי ה' אלוקינו עמכם שתזכו להמשיך בעבודתכם הקדושה ולברך על המוגמר, לתועלת כל בית ישראל. ג.ב. אולי היה מן הראוי לציין המקור ללימוד עם תפילין שכתב כן רבינו בסי' כ"ו, [הובא בגליון ה"ל] ולא נתבאר לן טעמא מאי.^ב

השותה בצמא את דבריכם ז.י. פיעה"ק ירושת"ו

תשובת המערכת:

א) מדברי השמן ששון על שעה"כ תפילין דרוש ה' אות ל"ז נראה שהוא ענין רק בתפילת שחרית, שכתב כי בהיותה בלתי תיקון יש לה גנאי ע"ש, וזה רק בתחילת היום כנודע לעובדי ה' בכונה וד"ק.

ב) עיין בהגהת מהרי"א אזולאי על הלבוש סימן כז אות ג', ובשלמי ציבור תפילין ה"ח בהגהתו שם דסמכי הדי דברי האריז"ל והרמ"א דמדברי הרמ"א משמע דלא כהאריז"ל ע"ש.

ג) בשער היחודים פ"ה כתב שמועיל להשגת התורה ומובא בסידורי האריז"ל ע"ש.

כחיים לאורייתא, יישר כוחכם, שכרכם רב מאוד בהפצת מעייני החסידות על פני תבל, להשקות נפשות צמאים, ולהאיר חשכת הגלות, ולקרב נשמות ישראל אל בוראם.

בגליון מ"ט, שולחן הטהור סי' כ"ז סעיף א', בעת הנחת תפילין של יד צריך להיות הנחתן בהצנע לכסותם בטלית. ואני בשאלתי: מה הדין בבחור שאין נוהג [אצלינו] ללבוש טלית, האם שייך ג"כ הלכה זו, ויהא צריך להניחן בהצנע תחת החליפה, [וכמ"כ מצוי ספק זה כשמניח תפילין דר"ת שלא בזמן תפלת שחרית], ולמעשה לא ראינו נזהרין בזה, וצ"ב מדוע.^א

ואגב יש להעיר בדברי המהדיר, דממשמעות דבריו נראה דדינו של רבינו זיע"א אינו תואם עם דברי הרמ"א בסעיף י"א שכתב שם דבשל יד אין להקפיד אם הם גלויים או מכוסים. אמנם לאחר העיון בדבריהם הקדו' יתבאר דיש כאן ב' נדונים אינם שייכים כלל אהדדי, א' הנחתן בהצנע, ב' לכסותן לאחר ההנחה, כי מש"כ הב"ח והלבוש דנכון לכסות את השל יד משום קרא דכתיב והיו לך לאות ולא לאחרים לאות, לא איירי דוקא בשעת הנחתן, אלא הלכה היא כל זמן שהם מונחים עליו, וזבה סבירא ליה לרמ"א דאין צריך לכסותן, והב"ח והלבוש ס"ל דצריכין להיות מכוסין, אבל רבינו בשו"ת איירי לענין הכיסוי בשעת הנחתן שצ"ל בהצנע, והוא דין מיוחד על שעת הנחתן, ודוק בדברי רבינו שכתב להדיא 'בעת הנחת תפילין, וכן הוא פשוט דברי האריז"ל [אשר אליהן ציין המהדיר], והוא מוסכם לכל הפוסקים ללא שום חולק.

ועי' דברי האלה רבה סי' כ"ה א"ק ה' שהביא דברי האריז"ל לענין הנידון אי יש ללבוש הטלית לפני התפילין, וכתב דע"פ דברי האריז"ל ראוי ללבוש הטלית קודם, [ומוה יש קצת סיעתא למש"כ דבחורים דאין לובשין טלית לא שייך כלל

הרה"ק רבי יהושע בן רבי שלום רוקח זצוק"ל מבעלזא כ"ג שבט תרנ"ד

תולדותיו

נולד לערך שנת תקפ"ה לאביו הרה"ק רבי שלום מבעלזא זצ"ל, נוי"נ למשפחת אראלים ותרשישים משפחת רוקח המפורסמת שהתייחסה עד לרבינו רבי אלעזר רוקח מאמסטרום בעל 'מעשה רוקח' זצ"ל, ממשפחות המיוחסות בישראל לבית מרגליות. ולאמו הרבנית המפורסמת מרת מלכה ע"ה בתו של הרה"ק רבי ישכר דוב מרמ"ז זצ"ל אבי"ד סקאהל. לפני שנולד אמר אביו לאשתו הרבנית: שעתידה לילד בן אשר יאיר את כל העולם כולו, ובשעה שנולד אמר לרבנית: ילד גדול נולד לנו, אשר אורו יזרח מסוף העולם ועד סופו. בהגיעו לגיל המצוות הפליא מאוד את כל סובביו בלשון מליצית מפואר ונפלא ליפות מילין במליצה וחרוזים, והוציא לכבוד הגיעו לגיל המצוות סדר התרי"ג מצוות בשירה ובחרוזים נאים והיו מעשה ידי אומן, וכאשר הראה אותו לאביו השר שלום גזנו ולא ראה אותו עוד.

נישואיו

בהגיע לפירקו נשא את הרבנית הצדקנית מרת רבקה מרים ע"ה בת הרה"ק רבי שמואל אשכנזי זצ"ל חתן הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זצ"ל בן הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זע"א בעל 'האוהב ישראל'. וידוע שאביו הרה"ק השר שלום גמר השידוך לפני שאשתו הרבנית מרת מלכה ראתה את פני הכלה, ובמענה על שאלתה: איך גמר השידוך לפני שראו את פני הכלה, אמר לה: שבשמים יש היכל הנקרא בשם 'מראות הצובאות', ובהיכל הזה רשומות בנות ישראל הכשרות והצנועות ובהיכל הזה ראה גם כן את פני הכלה, ולכן לא חשש לגמור את השידוך מבלי לראותה כנהוג. היתה מפורסמת בגודל מעלת מידת הצדקה כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון. אחר הסתלקותה נשא בזווי"ש את הרבנית מרת שרה מירל בת גיסו רבי אברהם יהושע העשיל אשכנזי זצ"ל, וחוף מיחוסה שהיתה נכדת הרה"ק מאפטא כנ"ל היתה גם כן נכדת רבי דוד לאה'קס זע"א מבני היכלא של מרן אור שבעת הימים הבעש"ט זע"א. אחר נישואיו ישב על התורה והעבודה בצל אביו ולא היה נוסע לשאר צדיקי הדור, ובמענה לשאלה למה אינו נוסע לקנות תורה אצל שאר צדיקי הדור, ענה: שאביו הראה לו כל מה שיתרחש איתו במשך כל שנות חייו עד זיבולא בתרייתא ולא הראה לו שישע לצדיקים.

בכס ההנהגה

ביום כ"ז לחודש אלול תרט"ו עם הסתלקותו של אביו נבחר למלא מקום אביו על כס הרבנות דעיר בעלזא, על אף היותו צעיר כבן עשרים ותשע שנים וגם היה צעיר בניו של אביו שמו עיני הקהל עיניהם עליו למלא מקום אביו, כאשר בירך לו אחד מהקהל: שיוכה ללכת בדרכי אביו, הפטיר לו: חלילה, והסביר את תוכן דבריו: שהרי מצינו אצל האבות הקדושים שכל אחד

מהם עבד את השי"ת במידה אחרת, אברהם אבינו במידת החסד, יצחק אבינו במידת הגבורה, ויעקב אבינו במידת התפארת, משא"כ ישמעאל נהג כמידת אביו מידת החסד אבל מצד הקליפות, וכן עשו נהג כמידת אביו גבורה אבל מצד הקליפות, וכל זה היה שכל עבודתם היתה לחקות מעשה אבותם כקוף בעלמא, משא"כ דרך האבות הקדושים דרך צדיקי אמת שכל אחד עובד עבודתו כפי הבחינה אשר חננו השי"ת. בימיו התחילה תנועת ההשכלה מתחדשים ומתחכמים שבאו לחבול בכרם בית ישראל, והוא עמד כצור חלמיש נגדם ויסד את חברת 'מחזיקי הדת' שבראשה עמד הגאון רבי שמעון סופר מקראקא זצ"ל, וליכדו את קהילות ישראל שהיו תחת ממשלת אוסטריה לעמוד כחומה בצורה נגדם והוציא לאור עיתון בשם 'מחזיקי הדת - קול מחזיקי הדת' (לסירוגין שבוע בשם זה ושבוע בשם השני שלא היה לה תוקף חוקי), גם רבותיו הקדושים מקאמרנא זע"א אשר הלכו כלפיד האש אשר לפני המחנה חיזקו ואימצו אותו בהחזקת הדת על תילה, ונשאר בידינו מכתב אחד לטובת חברת 'מחזיקי הדת' מרבינו הרה"ק רבי פינחס נתן מקאמרנא רידיק זצ"ל וז"ל: 'הנה ידוע ומפורסם גודל יקרת ערך החבורה הנכבדה מחזיקי הדת, הנוסדה זה שנים כבירים לחזק יסודי היהדות, ולאשר הגיעה השמועה בקול קורא אשר כעת נחוץ הוא לחזק את החבורה מחזיקי הדת, על כן אנכי מבקש מאת אחינו בני ישראל הקדושים לחזק כעת את החבורה הנכבדה מחזיקי הדת, ובעזרה השי"ת יתרום בקרוב קרן ישראל.'

עם רבותיו

בעת השערורייה הגדולה אשר היה בגלילות גאליצע בענין העופות החדשים שהביאו לשם תרגולים גדולים ומשונים בשם תרגולי קפריסין, ורבינו קודש הקדשים איש האלוקים הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זע"א בעל 'היכל הברכה', אשר בכוחו הגדול בפלפולי דאורייתא הראה שהם אסורים והאוכלן כאוכל נבילות וטריפות, עמד גם כן רבי יהושע מבעלזא לצידו, ואסר לשוחטי עירו ולסרים לשמעו, שהצדק הוא כדת רבינו, והעופות האלו אסורין לשוחטן ולאוכלן ושאין עליהם שום מסורה להיתר. כמו"כ היה מיווד עם רבינו שר בית הזוהר הגה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא זע"א בעל 'הדמשק אליעזר', ונפגשו הרבה בעיירות המרפא וכדו' ודברו הרבה שיחות ידידות בתורה ובחסידות, פעם אחת ג"כ נפגשו בעת שעושר אחד מעיר הבירה לבוב עשה חנוכת הבית וקביעת מזוזה לבית חדש שבנה בשבילו, והוזמנו שם כל גדולי גאליצע, ומפורסם המעשה שרבינו רבי אליעזר צבי הראה על אבן אחת בקיר, ואמר: שאחד מהגוים שבנה הבית הטמין שם שתי וערב ח"ו, וכן היה שסתרו האבן הזאת

הסתלקותו

בשנת תרנ"ד נחלש מאוד והיה לו חולי מעיים והוצרך לנסוע לעיר הבירה ווינה ולעבור ניתוח על החולי מעיים, אך אע"פ שהניתוח בעצמו עלה בשלום מ"מ הפצע לא הגליד וחלה התדרדרות במצבו, אז ביקש שיוליכו חזרה לביתו, ובאמצע הנסיעה על הרכבת ביום כ"ג שבט תרנ"ד אחרי שיצאו מעיר הבירה ווינה נסתלק על אם הדרך, ובכל מקום אשר נעצרה הרכבת נאספו מאות אנשים לחזות בו, אך כאשר שמעו הבשורה הנוראה שמו פניהם לעיר בעלזא ללוות אותו למנוחת עולמים ונטמן ליד אביו הקדוש.

מעשה נורא מסופר בעת שנכנס לניתוח והרופא היה יהודי, שאל לו רבי יהושע: אם הוא מאמין בביאת המשיח, ענה לו: שבאופן כללי הוא מאמין, אבל זה שעני ורוכב על חמור ויוכל להטיל אימה ופחד על כל העולם זה קשה לו להאמין! הרים רבי יהושע את גבות עיניו והסתכל על הרופא במבט חודר כליות ולב, עד שהתחיל לרעוד בכל גופו ואפילו הסכין נפל מידו, שאל אותו רבי יהושע: אם כעת הוא כבר מאמין, ענה לו: ודאי אם זקן וחולה יכול במבט אחד להטיל חיתתו כל שכן משיח ה' יוכל להטיל אימה ופחד.

השאיר אחריו בניו רבי שמואל מסקאהל זצ"ל, רבי ישכר דוב מ"מ בבעלזא זצ"ל, רבי אריה לייבוש ממאגרוב זצ"ל, רבי שמעון יצחק מאיר מרעדים זצ"ל, רבי נפתלי מנאווריא זצ"ל, וחתניו לוקחי בנותיו רבי משה מרדכי טווערסקי ממקארוב זצ"ל, רבי יחיאל העשיל מקרילוביץ זצ"ל, רבי שמחה ישכר דוב הברשטאם מצעשינוב זצ"ל, רבי זאב טווערסקי מזלאטיפולי זצ"ל.

מקורות: כתבי שם, ראשי גולת אריאל, שלשלת קאמרנא.

שובע שמחות

ברכת מזל טוב נשגר לחברינו היקר הר"ר יואל צבי זוייס הי"ו לרגל הולדת הבן, יזכה לרווח ממנו נחת דקדושה המברכים - חברי הכולל

ברכת מזל טוב נשגר לחברינו היקר הר"ר אברהם גנזל הי"ו לרגל הולדת הבת, יזכה לרווח ממנה נחת דקדושה המברכים - חברי הכולל